

Seletuskiri

Valga Vallavolikogu määruse „Valga valla 2022. aasta eelarve“ eelnõu juurde

Valga valla 2022. aasta eelarve koostamisel juhindutakse Valga valla arengukavast ja eelarvestrateegiast aastateks 2021–2025, Rahandusministeeriumi juhendmaterjalidest, kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest, Valga valla finantsjuhtimise korrast ja teadaolevatest majandusprognosidest.

Käesolev eelarve on koostatud üheks eelarveaastaks 01.01.2022–31.12.2022. Eelarve on koostatud tekkepõhisel printsiibil, mis tähendab, et selles kajastatakse tehingud vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse. Eelarve esitlusvaluutaks on euro.

Makromajanduslikud eeldused

Rahandusministeeriumi suvise prognoosi kohaselt oli majanduskasv 2021. aasta esimeses pooles oodatust kiirem ja kogu aasta kokkuvõttes prognoositi majanduskasvuks 9,5%. Osaliselt oli sedavõrd suure majanduskasvu taga 2020. aasta madal võrdlusbaas. Samas oli kasv aasta esimeses pooles suhteliselt laiapõhjaline, väljendudes paljudes sektorites ning sellele oli mõju nii ekspordil, eratarbimisel kui ka investeringutel. Suvise prognoosi kohaselt jätkub mõõdukas kasv veel ka 2022. aastal, mil oodatakse 4,0% majanduskasvu. Samas on juba ilmnenu, et kasvu takistavateks teguriteks võivad saada erinevad tootmis- ja tarneraskused (tööjõupuudus, toorme defitsiit ja kallinemine, tõrked tarneahelas, logistika probleemid jne). Võrreldes kriisieelse olukorraga on muutnud ka majanduse struktuur: jätkuvalt on olukord keerulisem ja taastumine aeglasem teenindussektoris ning põllumajanduses.

Majanduse kiire kasv on kaasa toonud kõrge inflatsiooni: tarbijahinnad on 2021. aastal kasvanud märkimisväärselt ja tõenäoliselt jätkavad kasvu ka 2022. aastal. Käesoleva aasta kokkuvõttes oodatakse 6–7% tarbijahindade kasvu. Hinnatõusule on suurimat mõju avaldanud 2021. aastal järsult kallinenud mootorikütused ja elekter, mis 2022. aastal väljendub tõenäoliselt aina enam ka tarbija ostukorvis, löikab ära üle poole oodatavast palgakasvust ja vähendab tarbimismahtu. Seega on 2022. aastal oodata energiahindade kallinemise tõttu hinnatõusu ka tööstuskaupade ja toiduainete segmendis. Nafta ja elektri tulevikutehingute hinnatasemelt prognoosib Rahandusministeerium küll energiahindade tõusu taandumist alates 2022. aasta keskpaigast, samal ajal maailmaturul tõusnud toidutoorme hinnad alles hakkavad järk-järgult kanduma siinsetesse jaehindadesse.

Tööjõuturu taastumine on olnud ebaühtlane ja tööpuudus püsib kõrge 2021. aasta lõpuni (aasta kokkuvõttes 6,7%). Ehkki Statistikaameti poolt 2021. aasta novembris esitatud info näitab 2021. aasta viimastel kuudel töötute hulga stabiilset vähenemist, siis enamike tegevusalade puhul võtab kriisieelsele tasemele jõudmine veel aega. Eeldusel, et tegevuspiirangud vähenevad ja turismi sektor taastub, on tööturu jõulisemat taastumist oodata 2022. aastal, mil see jääb prognooside kohaselt alla 6% taseme.

2020. aastal oli keskmine palk 1448 eurot kuus, 2021. aasta kokkuvõtteks peaks see prognooside kohaselt tõusma 1549 euronni. Kui eriolukorra ajal palgakasv aeglustus ja püsis terve 2020. aasta vältel madalal, siis majanduse taastudes ja tööjõupuuduse mõjul on 2021. aasta esimeses pooles palgakasv hoo sisse saanud. Arvatakse, et palgakasvu surve püsib nii käesoleval kui ka järgmisel aastal 6..7% juures. Erinevalt varasematest aastatest on sel korral palgakasvu veduriks olnud erasektor.

Valga valla sotsiaalmajanduslikud näitajad

Valga vallas oli 2021. aasta 1. novembri seisuga 15 379 elanikku, aasta tagusega võrreldes on elanikkond vähenenud 82 inimese võrra (-0,5 pp). Vanusegruppide lõikes on vähenemine toimunud 0–6 aastaste laste ja tööealiste inimeste hulgas, noorte ja pensioniealiste hulk on vähesel määral kasvanud. Seega sarnaselt Eestile tervikuna iseloomustab ka Valga valla demograafilist olukorda vähenev rahvaarv ja vananev rahvastik. Sellel, juba pikalt kestnud tendentsil, on oma mõju ka eelarvepoliitika seisukohalt, sest eelarve tulude poole määrab suuresti tööhõive (tööealiste inimeste arv), kuid haridus-, tervishoiu ja sotsiaalhoolekande kulud laste ja eakate arv.

Keskmine maksumaksjate arv 2021. aasta augustis oli 6053 inimest, umbes sama palju oli maksumaksjaid ka 2020. aasta augustis. Keskmine väljamakse TSD deklaratsioonide alusel oli Valga vallas 2021. aasta augustis 1124 eurot, mis on 5,6% enam kui aasta tagasi. Sellele vaatamata on Valga valla palgatöötaja keskmine brutotulu endiselt üks madalamaid Eestis, jäädes neljandiku võrra madalamaks riigi keskmisest näitajast. Peamised ettevõtluse tegevusvaldkonnad Valga vallas on hulgi- ja jaekaubandus, põllu- ja metsamajandus, ehitus, muud teenindavad tegevused ja töötlev tööstus, mis seletab ka riigi keskmisest veerandi võrra madalamat palgataset.

Omaavalitsus ise on piirkonnas oluline tööandja ja suurim tööjõumaksude maksja. Valga valla konsolideerimisgrupis töötab ligi kümnendik kogu valla tööealisest elanikkonnast ning viiendik riigile makstavatest tööjõumaksudest pärineb just valla enda eelarvest. Selline mudel tähendab omakorda, et vald maksab iga kuu palgaelarvest raha välja rohkem kui sealt maksude kaudu tagasi laekub. Suhteliselt suur on ka Valga valla sõltuvus üksikute ettevõtete tegevusest. Keskmiselt iga neljas maksumaksja töötab mõne Valga valla kümne suurima ettevõtte koosseisus. Nendest kümnest omakorda nelja ettevõtte poolt makstavad tööjõumaksud moodustavad pisut alla poole Valga valla ettevõtete poolt tasutud tööjõumaksude kogusummast. Läbi selle on ka valla enda tulubaas suures sõltuvuses nende üksikute piirkonna suurimate ettevõtete käekäigust.

Kui kriisi mõjul töötuse määr Valga vallas märkimisväärselt kasvas, on alates käesoleva aasta kevadest hakanud näitaja vaikselt langema. Töötuna oli arvel 1. novembri 2021 seisuga 748 inimest (s.o 8,3% tööealistest inimestest), aasta tagasi oli töötuid 867 (9,5% tööealistest inimestest).

1. PÕHITEGEVUSE TULUD

Tulude eelarve planeerimise aluseks on 2021. aasta tulude laekumine, planeeritud tegevused ja Rahandusministeeriumi koostatud prognoosid eelolevaks aastaks.

1.1. Maksud

Tabel 1. Maksutulud

	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2022 vs 2021
Füüsilise isiku tulumaks	9 663 346	9 662 978 ¹	10 146 127	5,0 %
Maamaks	388 398	391 000	381 000	-2,6 %

¹ Arvestatud on tulumaksu laekumise korrigeerimise vastavalt I lisaeelarvele (Volikogu 21.06.2021 määrus nr 133)

	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2022 vs 2021
Reklaamimaks	12 850	14 000	13 000	-7,1 %
Maksutulud kokku	10 064 594	10 067 978	10 540 127	4,7 %

1.1.1 Füüsilise isiku tulumaks

Füüsilise isiku tulumaksu laekumist mõjutab maksumaksjate arv, brutosissetulek ja riigi poolt omavalitsustele kehtestatav tulumaksu laekumise määr. Tulumaksu eraldati 2021. aastal omavalitsustele 11,96% maksumaksjate maksustatavast tulust, maksumäär jääb samale tasemel ka 2022. aastal. 2022. aasta eelarves on tulumaksu kasvuks prognoositud +5,0% võrreldes 2021. aasta eelarvega.

1.1.2 Maamaks

Maa maksustamise hind on Valga vallas, sarnaselt enamuse omavalitsustele, olnud maksimumi lähedal - Valga vallas on kehtestatud maa maksustamise määraks 2,5% maa maksustamishinnast ja põllumajandussaaduste tootmiseks kasutusel oleva haritava maa ja loodusliku rohumaa maamaksu määraks 2,0% maa maksustamishinnast aastas. Maamaksu laekumine jääb 2021. aastal mõnevõrra madalamaks eelarvestatust, põhjuseks maamaksuobjektide vähenemine. Seetõttu on 2022. aasta maamaks prognoositud 10,0 tuh võrra vähem kui 2021. aasta eelarves.

1.1.3 Reklaamimaks

Reklaamimaks on maks, mille osakaal valla eelarves on väike (ca 0,06 % tulude mahust). Reklaamimaksu laekumiseks on 2022. aastaks planeeritud 13,0 tuh eurot, seda laekub ainult Valga linnas.

1.2. Kaupade ja teenuste müük

Kaupade ja teenuste müügi all on laekumised riigilõivudest, haridustegevusest, kultuuriasutuste tulud, spordiasutuste tulud, tulud sotsiaalalialasest tegevusest, elamu- ja kommunaalalasest tegevusest, metsatulu, renditulu jm.

Tabel 2. Kaupade ja teenuste müük

	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2022 vs 2021
Riigilõiv	11 970	11 000	12 000	9,1 %
Laekumine haridusasutuste majandustegevusest	484 456	503 034	541 726	7,7 %
Laekumine kultuuriasutuste majandustegevusest	74 508	98 165	73 133	-25,5 %
Laekumine spordiasutuste majandustegevusest	16 910	25 000	24 000	-4,0 %
Tulu tervishoiu- ja sotsiaalalialasest tegevusest	361 074	273 400	507 688	85,7 %

	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2022 vs 2021
Kommunaaltegevuse tulud	23 434	27 800	24 100	-13,3 %
Üldvalitsemise tulud	5 177	0	300	-
Metsatulu	126 710	100 000	75 000	-25,0 %
Rendid jm	176 631	225 965	188 324	-16,7 %
Tulu kokku	1 280 870	1 264 364	1 446 271	14,4 %

Haridusasutuste majandustegevuse tuluna kajastatud koolitusteenuste müük teistele omavalitsustele on planeeritud lähtuvalt 2022. aastaks teadaolevatest õppekoha tasudest ja EHISE² 10.11.2021 seisuga haridusasutustes olnud teiste omavalitsuste registrites olevate laste arvust (lasteaedades 38 last ja üldhariduskoolides 232 õpilast). Sama tulu liigi all kajastuvad ka tulud lasteaedade õppe- ja kohatasudest ning toiduraha (s.o vanemate poolt kaetav osa), Valga Muusikakooli õppemaksud ning Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuse ringitasud.

Kultuuriasutuste majandustegevuse tuluna on planeeritud muuseumi ja kino pääsmed, kultuuriürituste piletitulu ning raamatukogu tasulised teenused, sh nii teenused füüsilistele isikutele kui ka teistele maakonna raamatukogudele. Kultuuriasutuse majandustegevus on alates pandeemia algusest 2020. aasta kevadel saanud väga suure tagasilöögi. Tulenevalt kehtestatud piirangutest on paljud üritused jäänud ära või toimunud piiratud osalejate arvuga, mistõttu on märkimisväärselt vähenenud ka asutuste tulu. Lähtudes 2021. aasta eelarve täitmisest ning eeldusest, et koroonajärgne jääb kultuuri valdkonna tegevusi piirama ka järgmisel aastal, on 2022. aastaks vähendatud laekumisi ligemale veerandi võrra.

Sportiasutuste majandustegevuse tuluna on planeeritud spordihalli, keskstaadioni ja Jaanikese Motokompleksi kasutamise eest laekuvad tasud. Arvestades 2021. aasta täitmist on ka sportiasutuste tulusid vähendatud 2022. eelarveaastal -4% võrra.

Sotsiaalalialase tegevuse tuludena on kajastatud Karula Hooldemaja teenuse müük, Perekeskus Kurepesa teenuste müük, sotsiaaltranspordi ja sotsiaalteenuste osutamisest laekuvad tasud, samuti Sotsiaalkindlustusameti poolt rahastatava projekti³ toetus. Suurenemine on peamiselt tingitud Karula Hooldemaja kohamaksumuse tõusust (2022. aastaks kinnitatud kohamaksumus on 872 eurot) ja projektitoetuse lisandumisest.

Kommunaaltegevuse tulude all kajastuvad Valga Sauna piletitulu ja Valga Jaamahoone WC teenuse tulud.

Metsatulu 2022. aastaks on planeeritud summas 75,0 tuhat eurot, mis on küll veerandi võrra väiksem 2021. aasta eelarvestatud tulust, aga jääb siiski samasse suurusjärku 2021. aasta korrigeeritud eelarve metsatuluga vastavalt I lisaeelarves tehtud muudatustele.

Üüri ja renditulude alla on planeeritud kõikides valla hoonetes ja hallatavates asutustes välja renditud pindadelt laekuv tulu (sh kommunaaltasud), samuti valla omanduses olevate korterite üüritulu ja Valga Põhikooli ujula kasutus. Tulude vähenemine on tingitud kultuuri- ja sportiasutuste üüritulu prognoos ning ujula kasutusest laekuva tulu oodatav vähenemine seoses eesoleva remondiga.

² Eesti Hariduse Infosüsteem

³ Isikukeskse erihoolekande teenusmudeli rakendamine kohalikus omavalitsuses (ISTE), rahastaja Sotsiaalkindlustusamet, projekti periood 01.01.2022-31.12.2022

1.3. Saadavad toetused tegevuskuludeks

Toetustena kajastatakse tasandus- ja toetusfondi summasid, nende hulka kuuluvad riiklik haridustoetus, toimetuleku- ja matusetoetus, asendus- ja järelhooldusteenuse toetus, toetus puuetega lastele teenuste korraldamiseks, huvihariduse toetus, toetus teedehoiule ja toetus rahvastikutoimingute korraldamiseks. Toetusfondi eraldistest on 2022. aastal ainsana suurenenud haridustoetus, peamiselt õpetaja töötasu alammäära muutusest tingituna (alates 01.01.2022 senise 1 315 euro asemel 1 412 eurot). Uue meetmena on lisandunud üldharidustoetusesse ca 10,2 tuh eurot munitsipaalkoolide põhikooli õpilaste kultuuriasutuste õppekäikude toetuseks. Teisalt on ligemale 197,5 tuh võrra vähenenud asendus- ja järelhooldusteenuse toetus, toimetulekutoetus on vähenenud 97,7 tuh võrra, huvihariduse toetus 95,9 tuh võrra, puudega laste toetus 9,7 tuh võrra, matusetoetus 3,3 tuh võrra, rahvastikutoimingute toetus ca 3,0 tuh eurot ja teede hoiu toetus ca 2,7 tuh eurot. Sisuliselt samale tasemel on jäänud alushariduse palgatoetus.

Tabel 3. Riigieelarvest saadavad toetused

	2021 eelarve ⁴	2022 eelarve	2022 vs 2021
Tasandusfond	3 731 925	3 873 935	3,8 %
Toetusfond:	6 206 228	5 919 118	-4,6 %
haridustoetus	3 635 677	3 909 418	7,5 %
huviharidustoetus	407 028	311 138	-23,6 %
alushariduse palgatoetus	126 806	126 830	0,0 %
toimetulekutoetus	643 609	552 772	-14,1 %
matusetoetus	62 040	58 733	-5,3 %
raske ja sügava puudega lastele teenuste korraldamiseks	50 509	40 783	-19,3 %
asendus- ja järelhooldusteenuse toetus	601 525	430 100	-28,5 %
teedehoiuks	474 503	471 807	-0,6 %
rahvastikutoimingute korraldamiseks	20 529	17 537	-14,6 %
täiendav toetus tulubaasi stabiliseerimiseks	184 002	0	
Tasandus- ja toetusfondi eraldised kokku	9 938 153	9 793 053	-1,5 %

Lõplikke riigieelarvest saadavate toetuse summasid ei ole eelarve eelnõu esitamise ajaks täpselt teada⁵, täpsustatud summade selgumisel korrigeeritakse vastavalt ka eelarvet.

Muude saadud toetuste all tegevuskuludeks on eelarves planeeritud Kultuuriministeeriumi toetus muuseumile (128,4 tuh eurot) ja raamatukogule (143,0 tuh eurot), Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ühistranspordi toetus (42,0 tuh eurot), Sotsiaalministeeriumi toetused projektile „Noortegarantii tugisüsteemi arendamine ja testimine“ (50,0 tuh eurot) ja

⁴ Arvestatud on lisavahendite jaotust vastavalt Vabariigi Valitsuse 02.09.2021 korraldusele nr 310 ning ühekordset toetust tulubaasi stabiliseerimiseks.

⁵ 2022. aasta tasandus- ja toetusfondi vahendite jaotus seisuga 01.02.2022

<https://www.fin.ee/riik-ja-omavalitsused-planeeringud/kohalikud-omavalitsused/finantskorraldus#tasandus-ja-toetusf>

projektile „Imelised aastad“ (6,5 tuh eurot) ning Rahandusministeeriumilt 127,7 tuh eurot energiahinna tõusu leevendusmeetmest ja 276 eurot õppelaenu tasumiseks. Lisaks on muude toetuste alla arvestatud projektitoetused rahastajatelt seoses töös olevate projektidega (Urbact, GoSmart&Excel, Kesk 19 rekonstrueerimine, Pedeli II paisjärve puhastus).

1.4. Muud tegevustulud

Muude tegevustuludena kajastatakse tulu loodusressursside kasutamisest ja vee erikasutustasu, samuti muu vara müük, mis jääb alla põhivara piirmäära. Planeeritud laekumine 2022. aasta eelarvesse 87,5 tuh eurot.

2. KULUD

Lähtudes riigi ja kogu maailma üldisest majanduskeskkonnast on Valga valla 2022. aasta eelarve koostatud konservatiivselt. Kõikides valdkondades on tegevuskulude planeerimisel arvestatud võimalikke kokkuhoiu momente. Samas tuleb arvestada, et 2022. aastal suurenevad väljaminekud nii tööjõu- kui kommunaalkulude osas.

Vastavalt alampalga kokkuleppele tõuseb 2022. aastal töötasu alammäär - täistööajaga töötamise korral on töötasu miinimum senise 584 euro asemel 654 eurot. Samuti tõuseb 2022. aastal pedagoogide palga alammäär 1412 euronit ehk 97 euro võrra senisega võrreldes. Haridusasutuste pedagoogilise personali palgakasv (sh juhtkond) on arvestatud protsentuaalselt sama palju kui tõuseb pedagoogide palga alammäär (ca 7,36%).

Kütte, elektri ja vee arvestuse aluseks on tegelikult tarbitud energia perioodil 2020–2021. Kui võrd 2021. aastal tõusid energiahinnad hüppeliselt ja jätkavad tõenäoliselt kasvu ka 2022. aastal, siis on eelarvesse planeeritud kommunaalkulude kasv. Küttekulude ühikuhinna kasv on planeeritud tulenevalt kütteühikust 5–33%. AS Utilitas Eesti hind Valga võrgupiirkonnas jääb eelarveaastal teadaolevalt samale tasemele 2021. aastaga. Samal ajal Tsirguliina koolihoones ja samasse soojusvõrku ühendatud valla omandisse kuulavas korterelamus (nn õpetajate elamu) tõuseb keskkütte hind 33,4%. Suuremad hinna muudatused puudutavad veel Lüllemäe koolihoonet, kus gaasiseadme rent tõuseb ca 49%. Toorme osas on prognoositud vedelgaasi, diisli ja puidugraanuli 20–30%-se kallinemisega, mõnevõrra vähem põlevkivi-kütteõli ja küttepude osas. Elektrienergia kulu on arvestatud keskmiselt ühikuhinna 25%-se kasvuga (võttes aluseks 2021. aasta 11 kuu keskmise hinna NPS Eesti võrgupiirkonnas), lisaks on juurde arvestatud 3%-ne võrguteenuse kasv alates 01.03.2022. Praeguste prognooside kohaselt püsib elektri kõrge hind 2022. aasta kevadeni ja hakkab siis langema, aga aasta kokkuvõttes jääb siiski kõrgemaks kui 2021. aastal. Teatud määral leevendust toob riigipoolne võrgutasude kompenseerimine 50% ulatuses kuni 2022. aasta märtsini. Vee ja kanalisatsiooni teenuse osas on samuti planeeritud kasv, tulenevalt teenuse hinna kavandatavast muudatusest alates 2022. aasta teisest kvartalist.

Muude kulude osas on kavandatud säilitada senist taset, arvestades lepinguga võetud kohustuste suurust. Kulud on planeeritud põhimõttel, et vald oleks ka edaspidi jätkusuutlik – kõik jooksvad kulud kaetakse aasta jooksul laekuvate tuludega ja samas kaetakse ka see osa finantseerimistingutest, mis puudutab kohustuste tagasimaksmist.

Eraldatavates toetustest üle poole moodustavad sotsiaalabitoetused füüsilistele isikutele (peretoetused, toimetulekutoetused, puudega inimeste toetused, õppetootused jm sotsiaaltoetused). Tegevuskuludeks eraldatakse toetust kultuurile, spordile, huviharidusele ja noorsootööle, samuti ühistranspordi korraldamiseks ning avaliku korra tagamiseks. Valitsussektorisse kuuluvate sihtasutuste tegevustoetuseks on eraldatud 100,0 tuh eurot ja Milfesti korraldamist toetatakse 25,0 tuh euroga. Toetuste all on planeeritud ka liikmemaksude

tasumine Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Valgamaa Omavalitsuste Liidule, MTÜ-le Valgamaa Ühistranspordikeskus jm koostööorganisatsioonidele ning hallatavate asutuste liikmemaksud katusorganisatsioonidele.

Muude kulude koosseisus on 2022. aastal reservfond summas 50,0 tuh eurot ja projektide reservfond 25,0 tuh eurot (väikesed projektid).

Tabel 4. Põhitegevuse kulude jaotus

	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2022 vs 2021
Personalikulud	12 275 159	12 332 553	12 996 020	5,4 %
Majandamiskulud	5 862 003	5 923 390	6 137 214	3,6 %
Antavad toetused	2 332 640	2 082 700	2 135 509	2,5 %
Muud kulud s.h reservfond	4 022	154 875	76 900	-50,3%
Kokku tegevuskulud	20 473 824	20 493 518	21 345 643	4,2 %

Vastavalt KOFS-ile peab kohaliku omavalitsuse põhitegevuse kulud olema jaotatud vähemalt antavateks toetusteks ja muudeks tegevuskuludeks. Valga Vallavolikogule kinnitamiseks esitatavas eelarves on põhitegevuse kulud jaotatud lisaks tegevusalade lõikes.

2.1. Valitsemine e üldised valitsussektori teenused

Tabel 5. Valitsemise kulude jaotus

	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2022 vs 2021
Volikogu	163 086	179 480	186 010	3,6 %
Vallavalitsus	1 855 816	1 934 400	1 919 016	-0,8 %
Reservfond (sh projektide omaosalus)	0	153 000	75 000	-50,9 %
Muud teenused	156 509	147 045	126 350	-14,1 %
Valitsemine kokku	2 175 411	2 413 925	2 306 376	-4,5 %

Volikogu (tegevusala 01111) ja vallavalitsuse (tegevusala 01112) kulud on planeeritud lähtuvalt Volikogu poolt kehtestatud valla ameti- ja teenistuskohdade struktuurist ning valitsuse käsutuses oleva taristu ülevõlendamise vajadusest. Tsentraliseeritult toimub varustamine kantseleitarvete ja puhastusvahenditega. Telefonid on kulude kokkuhoiuks kontsernis.

Siia on planeeritud kõigi valla teenistuste personali- ja majandamiskulud, IT programmide arendused, valla sümboolikaga meenete soetamine, aukodaniku preemia. Liikmemaksud (tegevusala 01600) on planeeritud vastavalt valla kuulumisest erinevatesse ühendustesse, millest ligi 80% moodustab liikmemaks Valgamaa Omavalitsuste Liidule.

2.2. Päästeteenistused (tegevusala 03200)

Siia on planeeritud Karula Vabatahtliku Tuletõrjeüksuse toetamine summas 3,0 tuh eurot ning projekti „Kodud tuleohutuks“ finantseerimine summas 7,0 tuh eurot.

2.3. Avalik kord ja julgeolek (tegevusala 03600)

Avaliku korra tagamise finantseerimine ei kuulu omavalitsuse otseste kohustuste hulka. Samas on vald huvitatud turvalisusest oma territooriumil. Sellel eesmärgil on 2022. aasta eelarves ettenähtud abipolitsei tegevuskulude sihtfinantseerimine kogusummas 3,5 tuh eurot. Selle valdkonna alla kuuluvad ka kõik valvekaameratega seonduvad kulud kogu valla territooriumil.

2.4. Majandus, keskkonnakaitse ning elamu- ja kommunaalmajandus

Tabel 6. Majandusvaldkonna kulude jaotus

	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2022 vs 2021
Majandus	752 514	633 508	677 677	7,0 %
Keskkonnakaitse	490 577	523 212	554 993	6,1 %
Elamu- ja kommunaalmajandus	1 252 617	1 269 104	1 365 905	7,6 %
Majandus kokku	2 495 708	2 425 824	2 598 575	7,1 %

2.4.1 Majandus

Majanduse eelarve sisaldab kulusid:

- maakorraldusele – munitsipaalmaade mõõdistamine, geodeetiliste uurimistööde läbiviimine, teostusmõõdistamised jms, aga ka kulusid planeerimisega seotud tegevustele (tegevusala 04210);
- metsandusele – valla metsade majandamine ning sellega seotud tööde tellimine ja järelevalve; metsatöölise töötasu (tegevusala 04220);
- teede ja tänavate korrashoiule ja remondile – kruusateede hõõveldamine, kruusa ja killustiku vedu, teetruupide parandus, kraavitus jne ning kulud liikluskorraldusele (tegevusala 04510);
- dotatsiooni ühistranspordi korraldamiseks (tegevusala 04512). Kulud on planeeritud tuginedes vallas seni tehtud kulutuste mahule;
- üldmajanduslikele arendusprojektidele – planeerimine, Kesk 19 rekonstrueerimise jm väikesed projektid (tegevusala 04740).

2.4.2 Keskkonnakaitse

Keskkonnakaitse sisaldab kulutusi prügi ja ohtlike jäätmete käitlemiseks, kohustusliku prügilate seire korraldamiseks, suurjäätmete kogumiseks (nii jäätmejaamas kui korraldatavates kogumisringides, tegevusala 05100). Siia kuuluvad teede ja tänavate aastaringse hoolduse kulud Valga linnas ja maapiirkondade talihooldus ning teeäärte niitmine suveperioodil summas 390,0 tuh eurot (tegevusala 05101). Siin kajastatakse veel valla haljastuse korraldamine ja puude hooldus (tegevusala 05400) summas 46,0 tuh eurot. Keskkonnakaitse tegevusala alla on 2022. aasta eelarves planeeritud ka Pedeli II paisjärve puhastuse projekti tööjõu ja muud majanduskulud.

2.4.3 Kommunaalmajandus

Kommunaalmajandus sisaldab kulutusi tänavavalgustusele (tegevusala 06400) ja heakorrale, linnasauna, raudteejaama ja rannamaja ülalpidamise kulusid, kalmistute halduskulusid, hulkuvate loomade probleemi lahendamise kulusid ja loomade varjupaiga teenuse kasutamist, samuti vallahoolduse autopargi ülevälpidamise kulusid (tegevusala 06605). Siia kuuluvad ka kulud valla vara haldamisele - vara kindlustamine, valve, hooldus, käidukorralduse tellimine,

vallale kuuluvate korterite haldamine, lagunenud ehitiste lammutamise korraldamine jne; ekspertiiside tellimine, projektide hindamine, teadete avaldamine, ehitus- ja remondikäigu jäädvustamine jms. Personalikulude all on planeeritud vahendid vallavalitsuse abiteenistuse töötajate töötasudeks vastavalt kinnitatud struktuurile: hoonete ja tänavate koristajad, sauna töötajad, kalmistuvahid, autojuht, mehhanisaator, traktorist ja hooajatöötajad.

2.5. Tervishoid (tegevusala 07600)

Tervishoiu eelarvesse on planeeritud Taheva piirkonna perearsti tegevuse toetamine.

Tabel 7. Tervishoiu kulud

	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2022 vs 2021
Tervishoid	4 204	2 500	2 500	0 %

2.6. Vaba aeg, kultuur ja sport

Tabel 8. Vaba aeg, kultuur ja sport kulude jaotus

	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2022 vs 2021
Sporditegevus ja spordirajatised	508 592	492 879	529 717	7,5 %
Kultuuriasutused ja -kollektiivid, raamatukogu, muuseum, noorsootöö	1 613 906	1 668 964	1 691 877	1,4 %
Vaba aja üritused (kultuur- ja sport)	157 428	213 499	221 097	3,6 %
Vabaaeg, kultuur, sport kokku	2 279 926	2 375 342	2 442 691	2,8 %

2.6.1 Sport

Spordi kuluvaldkonna all on kulud Valga Spordi majandamiseks (koos Jaanikese Motokompleksiga, tegevusala 08102), sportimisvõimaluste loomiseks ekstreemspordihallis ja vallas asuvatel erinevatel rajatistel, sh talvel suusaradade ja uisuväljakute tegemine (tegevusala 08103). Spordiklubide finantseerimine fookusega noortesportile on kajastatud tegevusala 08102 all. Harrastusspordiklubide toetus, treeningtunnid, spordiklubide pearahad ja spordiklubide reserv on arvestatud samas summas 2021. aasta eelarvega.

2.6.2 Noorsootöö ja noortekeskused (tegevusala 08107)

Siin kajastatakse Avatud Noortekeskuse, mis ühendab kõiki valla noortekeskusi, ülalpidamiskulusid. Muude toetuste all on planeeritud kulud noorte omaalgatuslikele projektidele.

2.6.3 Vaba aja üritused (tegevusala 08109)

Spordiürituste läbiviimiseks on arvestatud 29,5 tuh eurot ning kultuuriürituste korraldamiseks 191,6 tuh eurot, sealhulgas SA Tartu 2024 ees võetud lepingulised kohustused. Ürituste rahastamine sisaldab:

- esinejate honorarid koos maksudega,
- päeva- ja komandeeringukulud, transpordikulud,
- külaliskollektiivide ja esinejate vastuvõtukulud (majutamine ja vajadusel toitlustamine, lilled jne),

- reklaamtrükiste kulud (tint, tahm, paber jne.),
- kutsete, voldikute, infolehtede tarbeks minev materjal,
- reklaamiga seonduv kulu (ajaleht, raadio, tänavaloosungid, materjalid jne),
- üritusteks ruumide kujundamisega seotud kulud,
- vajadusel juurde tellitav heli- ja valgustehnika, rendid (lava, telgid jne.),
- fotojäädvustus,
- auhinnad, autasud, meened jne,
- tasu autorikaitsele,
- näituste, workshop`ide ettevalmistus- ja läbiviimiskulud.

Kultuuriürituste eelarvesse lisandub aasta jooksul vahendeid sihtotstarbeliste toetustena (põhiliselt Kultuurkapitalist) ja piletitulust.

2.6.4 Kultuuriasutused ja -kollektiivid

- Valga Keskraamatukogu ühendab kõiki vallas tegutsevaid haruraamatukogusid ja teenindab kogu maakonna raamatukogusid. Sellest tulenevalt aitab tema kulutusi osaliselt katta riik, eraldades vahendeid töötajate palkade osaliseks katmiseks ja teavikute soetamiseks. 2021. aastal oli toetus raamatukogule 138,9 tuh euro, millele aasta kestel lisandus täiendavalt 9,0 tuh eurot teavikute soetamiseks. 2022. aasta eelarves on arvestatud toetusega summas 143,0 tuh eurot (tegevusala 08201)⁶.
- Valga vallas tegutsevad Valga Kultuuri- ja Huvialakeskus koos kinoga (kultuurikeskuse ruumides eraldi kuluarvestusega, s.o tegevusala 08235), Tsirguliina Rahvamaja koos Laatre vabaajakeskusega, Lüllemäe Kultuurimaja, Hargla Maakultuurimaja, Õru Kultuurikeskus (tegevusala 08202). Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuse ringides käib 10. oktoober 2021. aasta seisuga 186 last. Huviringis õppimine on tasuline – 5 eurot kuus. Selle tegevusalaga on kajastatud ka toetused MTÜdele, sh kultuurikollektiivide projektide omaosaluse katteks 10,0 tuh eurot, kogukondade arendamise (nn külaliikumise) projektitoetusteks 40,0 tuh eurot ja kultuurikollektiivide tegevustoetuseks summas 98,9 tuh eurot.
- Valga Muuseumi tegevust finantseeritakse peamiselt Kultuuriministeriumi toetusel, 2021. aastal oli see 128,4 tuh. eurot. 2022. aasta eelarves ei ole toetuse tõusu ette nähtud, valla osalus muuseumi tegevuskuludes 2022. aastal on ca 19,9 tuh eurot. Muuseumide tegevusalaga kajastatakse ka tegevustoetust SA -le Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspeiditsioon summas 100,0 tuh eurot ning militaarajaloo festivali läbiviimise kulud summas 25,0 tuh. eurot (tegevusala 08203).
- Valga Raekoda kui muinsuskaitseobjekti ülalpidamiskulud ja Valga Jaani kiriku tegevuse toetamine (tegevusala 08207).
- Valga valla ajalehe väljaandmise kulud (tegevusala 08300) on planeeritud 2022. aastaks summas 43,6 tuh eurot.

2.7. Haridus

Tabel 9. Hariduse kulude jaotus

	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2022 vs 2021
Alusharidus (lasteaiad)	3 049 635	3 155 336	3 392 153	7,5 %
Põhi- ja üldkeskharidus (koolid)	5 697 032	5 503 254	6 007 395	9,2 %
Koolitoit	353 124	362 432	393 180	8,5 %
Huviharidus- ja huvitegevus	997 059	1 193 248	1 130 523	-5,3 %

⁶ Kultuuriministri 18.01.2022 käskkiri nr 12

	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2022 vs 2021
Muu haridus (haridusüritused, toetus Läti-Eesti Instituudile)	20 743	20 200	20 700	2,5 %
Haridus kokku	10 117 593	10 234 470	10 943 951	6,9 %

2.7.1 Alusharidus (lasteaiad, tegevusala 09110)

Valga vallas tegutseb kaheksa lasteaeda, kus käib 10.11.2021 seisuga kokku 597 last, neist Valga valla lapsi on 552. Rahandusministeerium eraldab toetusfondist lasteaia õpetajate töötasude osaliseks katteks lasteaiaelaste laste arvu alusel, kellel on 10.11.2021 seisuga rahvastikuregistris märgitud elukohaks Valga vald. Nende laste arv on suurenenud aastaga viie võrra (2020. aastal 560 ja 2021. aastal 565). Lastevanemate kulud asutuste lõikes mõneti erinevad – maapiirkondade lasteaedades on kehtiv kohatasu suurus 6 eurot ja õppetasu 4 eurot kuus, Valga linna lasteaedades vastavalt 11 ja 6 eurot.

Koolieelse lasteasutuse seadus sätestab, et lapse toidukulu lasteasutuses katab vanem. Maapiirkondade lasteaedades on kehtestatud toidupäeva maksumus 1,72 eurot ja linna lasteaedades 2,94 eurot päeva kohta. Alates 2021. aasta septembrist on Valga valla lasteaedades võimaldatud lastele tasuta hommikusööki, see on planeeritud ka 2022. aasta eelarvesse. Lisaks doteerib vald linnalasteaedades lõunat 0,37 ja oodet 0,09 euro ulatuses. Eelnevat arvesse võttes kujuneb maapiirkonnas lapsevanema osaluseks 1,40 eurot (1,72 eurost) ja linnas 1,58 (2,94 eurost).

Lasteaiaõpetaja palk on arvestatud 90% õpetaja töötasu alammäärast, magistriskraadiga lasteaiaõpetaja töötasu on arvestatud samas määras üldhariduskooli õpetaja töötasu alammääraga. Tulenevalt 01.01.2022 kehtima hakanud pedagoogi palga alammäära muutusest tõusevad töötasud ka alushariduses. Õpetaja assistentide ja abide palgamäärad tõusevad protsentuaalselt sama palju kui pedagoogide palgamäär, alates 01.01.2022 on õpetaja abi palgamäärana arvestatud 750 eurot ja assistendil 15% võrra kõrgem ehk 863 eurot. Lüllemäe Põhikooli lasteaia uue söimerühma avamisega seonduvalt kasvab seal palgafond teistest enam – arvestatud on juurde ühe õpetaja, õpetaja assistendi ja õpetaja abi terve aasta palgafond. 10.11.2021 seisuga käis Lüllemäe Põhikooli lasteaias 49 last, 2022. aasta alguses lisandub eelduste kohaselt 6 ja kuni märtsini veel 3 last. Rühmi on 2022. aastal Lüllemäe lasteaias neli.

Alushariduse alla on eelarvestatud ka logopeedide palgafond, nende koolitus-, sõidu ja õppevahendite kulud.

Seadusest tulenevalt tuleb omavalitsusel tasuda ka enda elanike registris olevate, aga teistes omavalitsustes õppivate laste hariduskulud. Alushariduse teenuse ostuks on 2022. aasta eelarves planeeritud 93,2 tuhat eurot. Seisuga 10.11.2021 käis teiste omavalitsuste koolieelsetes lasteasutustes kokku 16 last. Arveldamine teiste kohalike omavalitsustega toimub igakuiselt nende poolt kehtestatud arvestuslike kohamaksimumuste alusel.

2.7.2 Põhikoolid ja gümnaasiumid (tegevusalad 09212, 09213)

Valga vallas on viis põhikooli – Valga Põhikool, Valga Priimetsa Kool (vene õppekeelega), Tsirguliina Kool, Hargla Kool, Lüllemäe Põhikool ning Õru Lasteaed-Algkool, nende kulud kajastatakse tegevusala 09212 all. Siin on kajastatud ka Valga Gümnaasiumi õpilastele makstavad stipendiumid summas 12,0 tuhat eurot. Täiskasvanute gümnaasiumina tegutseva Valga Kaugõppegümnaasiumi õpetajate tööjõukulud on kajastatud tegevusalaga 09213.

Seisuga 10.11.2021 õpib Valga valla koolides 1452 õpilast, nendest põhikooliastmes 1324 ja gümnaasiumiastmes (Valga Kaugõppegümnaasiumis) 128 last. Võrreldes eelmise aasta sama ajaga on õpilaste arv põhikooliastmes suurenenud 4 ja gümnaasiumiastmes 7 õpilase võrra.

Kõikidele põhihariduse päevases õppes õppivatele lastele on eelarves ette nähtud tasuta koolilõuna ja koolides jätkub koolipiima ja -puuvilja programm. Riigipoolne koolitoidu dotatsioon on 1 euro koolipäeva kohta. Tegelik kulu on koolide lõikes erinevalt tulenevalt sellest, milline on kehtestatud toidupäeva hind ja kas koolitoidu teenus ostetakse sisse või on selleks kohapeal mehitatud personal ja vastavad ruumid. Vahe makstakse kinni valla eelarvest (tegevusala 09601).

Õpetajate tasustamisel lähtutakse riigi poolt kehtestatud palga alammäärast (al 01.01.2022 on see 1412 eurot, tõus ca 7,36%). Kohaliku omavalitsuse poolt tasustatavate tugispetsialistide (logopeed, eripedagoog, sotsiaalpedagoog ja psühholoog) ja huvikooli õpetajate töötasu on arvestatud samas määras pedagoogi riikliku alammääraga.

Põhihariduse otsekulude alla on arvestatud ka sotsiaalpedagoogide palgafond ja nende koolituskulu.

Seadusest tulenevalt tuleb omavalitsusel tasuda enda elanike registris olevate, aga teiste omavalitsuste koolides õppivate laste hariduskulud. Seisuga 10.11.2021 oli Valga valla lapsi teiste omavalitsuste koolides 108, sh erikoolides ja gümnaasiumis käivad lapsed. Riiklik õppekoha tegevuskulu piirmäär, millega kohalikud omavalitsused arveldavad, on 2022. aastal 96 eurot kuus. Kui tegevuskulu maksumus mõnes koolis on väiksem piirmäärast, arveldatakse omavalitsuse poolt kehtestatud õppekoha tegevuskulu maksumusest lähtuvalt. Hariduskuludes osalemiseks on 2022. aastal eelarvestatud 120,0 tuh eurot. Need kulud on planeeritud vastavalt tegevusalale põhihariduse koodiga (09212).

Jätkatakse ka Läti-Eesti Instituudi rahastamist 12,0 tuh euroga (tegevusala 09400).

2.7.3 Huviharidus ja huvitegevus (tegevusala 09510)

Selle tegevusala koodiga kajastatakse Valga Muusikakooli kulusid summas 660,0 tuh eurot. 2021/2022 õppeaastal õpib koolis 200 last ja 18 täiskasvanut. Muusikakoolis õppimine on tasuline, olenevalt õppesuunast 10, 12 või 15 eurot, täiskasvanuõpe 25 eurot kuus.

Huvihariduse ja -tegevuse all kajastatakse ka riigi poolt rahastatavat huvitegevust, toetuse summa on 01.02.2022 seisuga 311,1 tuh eurot. 2021. aastal said toetust huvitegevuse korraldamiseks Valga Kultuuri- ja Huvialakeskus, Lüllemäe Kultuurimaja, Valga Avatud Noortekeskus, Valga Muuseum, Valga Sport, Valga Põhikool, Valga Priimetsa Kool, Tsirguliina Kool, Lüllemäe Põhikool ja Valga Muusikakool. 2022. aasta jaotus asutuste vahel on täpsustatud huvitegevuse kava kinnitamisega vallavolikogu istungil 29. detsembril 2021⁷.

Selle tegevusalaga kajastatakse ka huviharidusega seotud haridusteenuse ostmist muudelt isikutelt summas 21,0 tuh eurot (Läti Valka Kunstikool).

Haridusürituste läbiviimiseks on planeeritud kulud tegevusala 09800 all summas 7,1 tuh eurot.

2.8. Sotsiaalne kaitse

Tabel 10. Sotsiaalse kaitse kulude jaotus

⁷ Valga Vallavolikogu 29.12.2021 otsus nr 15 „Valga valla huvihariduse ja huvitegevuse kava 01.01.2022-31.12.2022“

	2020 täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2022 vs 2021
Hoolekandeesutused	1 529 511	1 522 404	1 330 141	-12,6 %
Teenused ja toetused	1 160 908	855 172	1 144 537	33,8 %
Toimetulekutoetus	674 792	636 781	552 772	-13,2 %
Sotsiaalne kaitse kokku	3 365 212	3 014 357	3 027 450	0,4 %

2.8.1 Hoolekandeesutused

Valga valla eelarvest ostetakse üldhooldekodu teenust kõige suuremas mahus AS-lt Valga Haigla, SA-lt Taheva Sanatoorium, MTÜ-lt Paju Pansionaadid ning Lõuna-Eesti Hooldekeskusest. 2022. aasta eelarves on selleks planeeritud 350,0 tuh eurot. Valla hallatava asutusena tegutseb Karula Hooldemaja, kus on 2022. aasta eelarve seisukohalt arvestatud kohti 16-le hoolealusele (tegevusala 10200).

Valga Töötute Aktiviseerimiskeskus tegeleb töötute probleemide lahendamise ja nende koordineerida on ka kortertüüpi varjupaik isikutele, kes ise ei ole suutnud endale elamispinda soetada (10600). Sama tegevusalaga kajastatakse ka Öru päevakeskuse, Laatre sotsiaalaja ja Hargla sotsiaalaja kulud.

Vanemliku hoolitsuseta lastele pakub asendushooldusteenust Valga Perekeskus Kurepesa, mis on valla hallatav asutus. Laste käsutuses on paarismaja (kahele perele), kus kohti 12 lapsele. Laste turvatoa ja lapsehoiu- ning muude tugiteenuste osutamiseks valmis 2020. aastal renoveeritud maja aadressil Kungla 12. Asenduskodu eelarve planeerimisel on arvestatud kehtestatud pearahaga ühele lapsele, hoiu- ja tugiteenustest laekuva rahaga ning puudujääva osa katab vald (tegevusala 10400). Valga vallast on hooldusteenusel 2021. aasta detsembri seisuga kokku 23 last, nendest 6 last elab Valga Perekeskuses Kurepesa. Võrreldes eelmise aasta sama ajaga on hooldusteenusel olevate laste arv vähenenud 7 võrra. Asendushooldusteenuse ostmiseks teistelt asutustelt on planeeritud 301,1 tuh eurot.

2.8.2 Sotsiaalabi teenused ja toetused

Sotsiaalabiteenuste kulude all on 19 koduhooldustöötaja kulud, teenusega on kaetud kogu vald (tegevusala 10201). Toetused on ette nähtud puuetega inimestele, vähekindlustatud peredele ja sihtrühma toetused nagu lapse 3-osaline sünnitoetus, esimesse klassi astujate toetus, matusetoetus jne (tegevusalad 10121, 10402, 10702). Kõige suuremaks toetuse liigiks on toimetulekutoetus (tegevusala 10701), mida makstakse riiklikest vahenditest ning mille suurus võrreldes eelmise aastaga on tänavu vähenenud. Uue meetmena on lisandunud energiahinna tõusu leevendamise toetus, milles 122,0 tuh eurot on mõeldud sihtgrupile antavateks toetusteks ja 5,7 tuh eurot taotluste menetluskulude katteks. Teiste toetuste 2022. aasta eelarvesse planeerimisel on aluseks 2021. aastal tegelikult makstud toetuste juhtude arv.

3. INVESTEERIMISTEGEVUS

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt kuuluvad investeerimistegevuse eelarve tuludesse hoiustelt saadavad intressid, tulu põhivara võõrandamisest ning investeringuteks saadavad toetused. Investeerimistegevuse kulude alla arvatakse laenudelt makstavad intressid, põhivara soetus, põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine, antavad laenud ja osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus.

Valga valla investeerimistegevuse eelarve on 3 945 654 eurot. Põhivara müük on kavandatud summas 61,9 tuh eurot ning põhivara soetus summas 4 859 544 eurot, millele lisanduvad kaasava eelarve raames tehtavad investeeringud ja põhivara soetuseks antavad toetused.

Täpsem investeeringute eelarve objektide lõikes on esitatud tabelis 11. Investeeringute kavandamise aluseks on Rahandusministeeriumi poolt kinnitatud Covid 2021 investeeringutoetuse projektid, Valga valla arengukava 2021–2035 ja Valga valla eelarvestrateegia 2021–2025. Osa investeeringuid, mis olid planeeritud eelmiseks eelarveaastaks, aga mida ei jõutud ellu viia, tuuakse üle 2022. aastasse. Investeeringuid rahastatakse saadavate toetustega, kasutatakse laenukapitali ning eelmise aasta kasutamata vahendeid.

Tabel 11. 2022. aasta investeeringud

	Eelarve (eurodes)	Rahastusallikas
Jaanikese Motokompleksi arendamine I etapp	125 847	Maakondade arengustrateegiate elluviimise meede
	170 000	laen
	2 389	omafinantseering
Vallavara ja -hooldusteenistuse auto (<i>Peugeot Boxer</i>) väljaost	10 048	omafinantseering
E. Enno 15 (Valga) spordihoone ehitus	800 000	Haridus- ja Teadusministeeriumi toetus (jäägi üle toomine)
	1 550 000	laen
Kesk 19 (Valga) rekonstrueerimine	245 259	Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra fond
	61 400	jäägi üle toomine
Valga Ekstreemspordihalli soojustamine ja rekonstrueerimine	30 000	Covid 2021 investeeringutoetus
	16 295	jäägi üle toomine
Õru lasteaia ja noortekeskuse keskküte	38 700	Covid 2021 investeeringutoetus
Taheva Sanatooriumi lift ⁸	19 549	jäägi üle toomine
Sooru kergliiklustee (omaosalus)	147 000	jäägi üle toomine
Tambre tee rekonstrueerimine	34 761	ühinemistoetuse jääk
Valga jäätmejaama kaasajastamine	20 000	jäägi üle toomine
Teenusmaja Valga Uus tn 14	352 898	Kredex SA
	320 438	jäägi üle toomine
Valga Põhikooli ujula laiendus	200 803	Haridus- ja Teadusministeeriumi toetus (jäägi üle toomine)
Tsirguliina aleviku sademeveekraavide rekonstrueerimine	109 679	ühinemistoetuse jääk
Pedeli II paisjärve puhastus	382 250	Eesti-Läti koostööprogramm
	241 777	jäägi üle toomine
Spetsialistide eluasemete toetus ⁹	33 287	Rahandusministeeriumi toetus
	33 287	omafinantseering

⁸ Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine

⁹ Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine

Kaasav eelarve 2021 ⁹	50 000	jäägi üle toomine
Kaasav eelarve 2022 ⁹	50 000	omafinantseering
Kokku	5 045 667	

Kuna 2021. aasta kaasavast eelarvest rahastuse saanud objekte ei jõutud eelmise eelarveaasta sees ellu viia, siis tuuakse summa üle 2022. aasta eelarvesse. Kaasava eelarvega on plaanis jätkata 2022. aastal ja summa on 50,0 tuhat eurot.

4. FINANTSEERIMISTEHINGUD

Finantseerimistehingute eelarves kajastuvad laenude tagasimaksud ja uute laenude võtmine. Valga valla laenukoormus 31.12.2021. aasta seisuga on 10 989 550 eurot. 2022. aastal on plaanis võtta täiendavalt laenu 1,720 mln eurot, mida kasutatakse E. Enno 15 spordihoone ehituse omaosaluse katteks (summas 1,55 mln eurot) ja Jaanikese Motokompleksi I etapi omaosaluse katteks (summas 170,0 tuhat eurot). Tabelis 12 kajastuvad 2022. aasta laenulepingute järgsed tagasimaksud ja intressikulud, mida tasutakse põhitegevuse eelarve tulemi arvelt.

Tabel 12. Laenude teenindamine 2022. aastal

	Laenu tagastamine	Intress	Kokku	Laenu jääk 31.12.2022	Lõpp-tähtaeg
KIK SA - I laen	34 833	300	35 133	52 247	2024
KIK SA – II laen	111 110	5 000	116 110	666 657	2028
KIK SA – III laen	49 628	4 000	53 628	545 908	2033
LHV Pank (Võru tn, 2017 laen)	240 000	8 500	248 500	1 200 000	2027
LHV Pank (Karula Danske)	3 134	270	3 404	19 063	2029
AS SEB (Valga koolihoone rek)	350 000	4 400	354 400	360 000	2023
AS SEB (Karula SEB)	40 000	2 315	42 315	200 000	2027
AS SEB (Valga SEB)	36 000	17 035	53 035	1 392 000	2029
Swedbank AS (Valga SWED)	36 000	18 825	54 825	1 856 000	2028
LHV Pank	90 000	28 200	118 200	2 874 000	2030
Swedbank Liising AS (kapitalirent traktor Multione 8.4s)	8 133	790	8 923	24 837	2024
Swedbank AS	80 000	7 330	87 330	720 000	2031
2022 võetav laen		5 000	5 000	1 720 000	2032
Kokku	1 078 838	101 965	1 180 803	11 630 712	

5. VÕRDLUS EELARVESTRAATEEGIAGA

Valga valla eelarvestrateegia aastateks 2021–2025 kinnitati volikogus 18. detsembril 2020. aastal. 2022. aasta eelarve seletuskirja koostamise ajaks on muudatused võrreldes strateegiaga esitatud alljärgnevas tabelis.

Tabel 13. 2022. aasta eelarve võrdlus Valga valla eelarvestrateegiaga 2021-2025

	Eelarvestrateegia 2022	Eelarve 2022	Erinevus EA vs ES
Põhitegevuse tulud kokku	21 727 741	22 425 693	697 952
Maksutulud	10 437 000	10 540 127	103 127
sh tulumaks	10 030 000	10 146 127	116 127
sh maamaks	391 000	381 000	-10 000
sh muud maksutulud	16 000	13 000	-3 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 420 000	1 446 271	26 271
Saadavad toetused tegevuskuludeks	9 810 741	10 351 795	541 054
sh tasandusfond	3 648 750	3 873 935	225 185
sh toetusfond	5 851 991	5 919 118	67 127
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	310 000	558 742	248 742
Muud tegevustulud	60 000	87 500	27 500
Põhitegevuse kulud kokku	20 575 553	21 345 643	770 090
Antavad toetused tegevuskuludeks	2 280 553	2 135 509	-145 044
Muud tegevuskulud	18 295 000	19 229 361	934 361
sh personalikulud	12 500 000	12 996 020	496 020
sh majandamiskulud	5 600 000	6 137 214	537 214
sh muud kulud (sh reservfond)	195 000	76 900	-118 100
Põhitegevuse tulem	1 152 188	1 080 050	-72 138
Investeeringustegevus kokku	-1 384 891	-3 945 654	-2 560 763
Põhivara müük (+)	45 000	61 900	16 900
Põhivara soetus (-)	-7 858 634	-4 859 544	2 999 090
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	6 540 500	1 139 541	-5 400 959
Põhivara soetamiseks antav sihtfinantseerimine (-)	0	-186 123	-186 123
Finantstulud (+)	0	537	537
Finantskulud (-)	-111 757	-101 965	9 792
Eelarve tulem (ülejäak + / puudujäak -)	-232 703	-2 865 604	-2 632 901
Finantseerimistegevus	-998 871	641 162	1 640 033
Kohustuste võtmine (+)	0	1 720 000	1 720 000
Kohustuste tasumine (-)	-998 871	-1 078 838	-79 967
Likviidsete varade muutus (suurenemine + / vähenemine -)	-1 231 574	-2 224 442	-992 868

Võrreldes eelarvestrateegiat 2022. aasta eelarvega on prognoositust suuremad nii põhitegevuse tulud kui ka -kulud.

Põhitegevuse tulude eelarves on protsentuaalselt kõige rohkem suurenenud tegevuskuludeks saadud toetused, muud tegevustulud ja tasandusfond. Tegevustoetusena lisandus 2022. aastal energiahinna tõusu leevendamise toetus, projektitoetused Sotsiaalministeeriumilt ja muudelt mitteresidentidelt, vähesel määral suurenes Kultuuriministeeriumi tegevustoetus Valga Keskraamatukogule. Tasandusfondi suurenemise põhjuseks on muutused meetodika aluseks olevates piirmäärades. Mõnevõrra rohkem on 2022. aasta eelarvesse planeeritud nii väikevara

kui põhivara müüki. Maamaksu ja reklaamimaksu laekumist on seevastu võrreldes strateegiaga vähendatud, tuginedes 2021. aasta eelarve täitmisele.

Proportsionaalselt põhitegevuse tuludega on 2022. aasta eelarves võrreldes strateegiaga suuremad ka põhitegevuse kulud, kuivõrd lisandunud tegevuskulu toetused on sihtotstarbeliseks kasutamiseks. Ülejäänud eelarvelised vahendid, millel ei ole sihtotstarbelist kasutust ette nähtud (tasandusfond ja vara müügist laekuv tulu) on suunatud personali palgamäärade tõstmiseks (pedagoogiline personal ja miinimumpalga saajad) ning hoonete kommunaalkulude katteks. Antavad toetused on vähenenud seoses riikliku toetusfondi eraldiste vähendamisega (huviharidustoetus, toimetulekutoetus, matusetootus, raske ja sügava puudega laste toetus). Piiratud eelarveliste vahendite tõttu on väiksem ka reservfondi suurus.

Investeermistegevus on eelarvestrateegias kavandatust väiksemas mahus. Eelarvestrateegias loetletud investeeringuobjektidest on suur osa planeeritud realiseerida projektitoetuste saamisel. Lisaks tuleb arvestada valla omafinantseerimise- ja laenude teenindamise võimekust. Neil põhjustel on 2022. aasta eelarvesse planeeritud objektid, mille elluviimiseks on saadud toetust. Laenukohustuste võtmise aluseks on volikogu 15.10.2021. aasta otsus nr 268 laenu võtmiseks 1,55 mln eurot Priimetsa kooli spordihoone ehitamiseks ja 170 tuhat eurot Jaanikese motorradade kastmissüsteemi väljaehitamiseks.